

LXVIII. PHẠM TƯỞNG CÁC CÔNG ĐỨC

01

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Làm sao các pháp như mộng, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa hoàn toàn không thật có, đều lấy vô tánh làm tự tánh, tự tướng đều rỗng không, mà có thể an lập là thiện, là phi thiện, là hữu lậu, là vô lậu, là thế gian, là xuất thế gian, là hữu vi, là vô vi, như thế, cho đến, là quả Dự lưu, là năng chứng quả Dự lưu, là quả Nhất lai, là năng chứng quả Nhất lai, là quả Bất hoàn, là năng chứng quả Bất hoàn, là quả A-la-hán, là năng chứng quả A-la-hán, là quả vị Độc giác, là năng chứng quả vị Độc giác, là quả vị giác ngộ cao tột của chư Phật, là năng chứng quả vị giác ngộ cao tột của chư Phật?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Phạm phu ngu si ở thế gian thấy mộng, thấy người thấy mộng, nghe tiếng vang, thấy người nghe tiếng vang, thấy ảnh tượng, thấy người thấy ảnh tượng, thấy bóng sáng, thấy người thấy bóng sáng, thấy bóng nắng, thấy người thấy bóng nắng, thấy trò huyền, thấy người thấy trò huyền, thấy ảo thành, thấy người thấy ảo thành, thấy việc biến hóa, thấy người thấy sự biến hóa. Các phạm phu ngu si không học hỏi ấy thấy mộng, thấy người thấy mộng rồi, nghe tiếng vang, thấy người nghe tiếng vang rồi, thấy ảnh tượng, thấy người thấy ảnh tượng rồi, thấy bóng sáng, thấy người thấy bóng sáng rồi, thấy bóng nắng, thấy người thấy bóng nắng rồi, thấy trò huyền, thấy người thấy trò huyền rồi, thấy ảo thành, thấy người thấy ảo thành rồi, thấy việc biến hóa, thấy người thấy sự biến hóa rồi, điên đảo chấp trước tạo ra việc làm thiện, việc làm bất thiện về thân, ngữ, ý, tạo ra việc làm phước, việc làm phi phước, việc làm bất động về thân, ngữ, ý. Do các việc làm ấy nên qua lại sanh tử, lưu chuyển vô cùng.

Các Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, quán sát hai pháp không là rốt ráo và không biên giới, an trụ trong hai pháp không rốt ráo và không biên giới ấy, vì hữu tình kia, tuyên thuyết chánh pháp, nghĩa là nói như thế này: Các người nên biết sắc là không, không có ngã, ngã sở, thọ, tướng, hành, thức là không, không có ngã, ngã sở; nhãn xứ là không, không có ngã, ngã sở, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ là không, không có ngã, ngã sở; sắc xứ là không, không có ngã, ngã sở, thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ là không, không có ngã,

ngã sở; nhãn giới là không, không có ngã, ngã sở, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới là không, không có ngã, ngã sở; sắc giới là không, không có ngã, ngã sở; thanh, hương, vị, xúc, pháp giới là không, không có ngã, ngã sở; nhãn thức giới là không, không có ngã, ngã sở, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới là không, không có ngã, ngã sở; nhãn xúc là không, không có ngã, ngã sở, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc là không, không có ngã, ngã sở; các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra là không, không có ngã, ngã sở, các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra là không, không có ngã, ngã sở; địa giới là không, không có ngã, ngã sở; thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không, không có ngã, ngã sở; nhân duyên là không, không có ngã, ngã sở, đấng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên là không, không có ngã, ngã sở; các pháp do các duyên này sanh ra là không, không có ngã, ngã sở; vô minh là không, không có ngã, ngã sở, hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu não là không, không có ngã, ngã sở; pháp hữu lậu là không, không có ngã, ngã sở, pháp vô lậu là không, không có ngã, ngã sở; pháp hữu vi là không, không có ngã, ngã sở, pháp vô vi, là không, không có ngã, ngã sở. Lại nói thế này, các người nên biết, sắc như mộng hoàn toàn không có tự tánh, thọ, tưởng, hành, thức như mộng hoàn toàn không có tự tánh; sắc như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, thọ, tưởng, hành, thức như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; nhãn xứ như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhãn xứ như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhãn xứ như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ như mộng hoàn toàn không có tự tánh; sắc xứ như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; nhãn giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhãn giới như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn

không có tự tánh; sắc giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh, thanh, hương, vị, xúc, pháp giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh; sắc giới như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, thanh, hương, vị, xúc, pháp giới như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; nhãn thức giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhãn thức giới như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; nhãn xúc như mộng hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhãn xúc như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra như mộng hoàn toàn không có tự tánh, các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra như mộng hoàn toàn không có tự tánh; các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; địa giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh, thủy, hỏa, phong, không, thức giới như mộng hoàn toàn không có tự tánh; địa giới như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, thủy, hỏa, phong, không, thức giới như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; nhân duyên như mộng hoàn toàn không có tự tánh, đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên như mộng hoàn toàn không có tự tánh; nhân duyên như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; pháp từ duyên sanh như mộng hoàn toàn không có tự tánh, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; vô minh như mộng hoàn toàn không có tự tánh,

hành, thức, danh sắc, lục xúc, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu não như mộng hoàn toàn không có tự tánh; vô minh như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu não như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; pháp hữu lậu như mộng hoàn toàn không có tự tánh, pháp vô lậu như mộng hoàn toàn không có tự tánh; pháp hữu lậu như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, pháp vô lậu như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; pháp hữu vi như mộng hoàn toàn không có tự tánh, pháp vô vi như mộng hoàn toàn không có tự tánh; pháp hữu vi như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyền, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh, pháp vô vi như tiếng vang cho đến như việc biến hóa, hoàn toàn không có tự tánh; lại nói thế này, các người nên biết, trong đó, không có sắc, cũng không có thọ, tưởng, hành, thức; không có nhãn xúc, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc; không có sắc xúc, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc; không có nhãn giới, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới; không có sắc giới, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp giới; không có nhãn thức giới, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới; không có nhãn xúc, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc; không có các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, cũng không có các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra; không có địa giới, cũng không có thủy, hỏa, phong, không, thức giới; không có nhân duyên, cũng không có đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên; không có các pháp do các duyên sanh ra; không có vô minh, cũng không có hành, thức, danh sắc, lục xúc, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu não; không có pháp hữu lậu, cũng không có pháp vô lậu; không có pháp hữu vi, cũng không có pháp vô vi; không có mộng, cũng không có người thấy mộng; không có tiếng vang, cũng không có người nghe tiếng vang; không có ảnh tượng, cũng không có người thấy ảnh tượng; không có bóng sáng, cũng không có người thấy bóng sáng; không có bóng nắng, cũng không có người thấy bóng nắng; không có trò huyền, cũng không có người thấy trò huyền; không có ảo thành, cũng không có người thấy ảo thành; không có việc biến hóa, cũng không có người thấy việc biến hóa. Lại nói thế này, các người nên biết, tất cả pháp ấy đều không thật có, đều lấy vô tánh làm tự tánh;

vì sức hư vọng phân biệt của các người nên trong cái không có sắc thấy có sắc, trong cái không có thọ, tưởng, hành, thức thấy có thọ, tưởng, hành, thức; trong cái không có nhãn xúc thấy có nhãn xúc, trong cái không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc thấy có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc; trong cái không có sắc xúc thấy có sắc xúc, trong cái không có thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc thấy có thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc; trong cái không có nhãn giới thấy có nhãn giới, trong cái không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới thấy có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới; trong cái không có sắc giới thấy có sắc giới, trong cái không có thanh, hương, vị, xúc, pháp giới thấy có thanh, hương, vị, xúc, pháp giới; trong cái không có nhãn thức giới thấy có nhãn thức giới, trong cái không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới thấy có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới; trong cái không có nhãn xúc thấy có nhãn xúc, trong cái không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc thấy có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc; trong cái không có các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra thấy có các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, trong cái không có các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra thấy có các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra; trong cái không có địa giới thấy có địa giới, trong cái không có thủy, hỏa, phong, không, thức giới thấy có thủy, hỏa, phong, không, thức giới; trong cái không có nhân duyên thấy có nhân duyên, trong cái không có đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên thấy có đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên; trong cái không có các pháp từ duyên sanh ra, thấy có các pháp từ duyên sanh ra; trong cái không có vô minh thấy có vô minh, trong cái không có hành, thức, danh sắc, lục xúc, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não thấy có hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; trong cái không có pháp hữu lậu thấy có pháp hữu lậu, trong cái không có pháp vô lậu thấy có pháp vô lậu; trong cái không có pháp hữu vi thấy có pháp hữu vi, trong cái không có pháp vô vi thấy có pháp vô vi. Lại nói thế này, các người nên biết, tánh của tất cả pháp uẩn, giới, xúc v.v... đều từ các duyên hòa hợp kiến lập điên đảo mà khởi, nhiếp thọ trong các nghiệp dị thực. Các người vì sao đối với pháp hư vọng không thật, mà khởi tưởng có thật ấy!

Khi ấy, Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, phương tiện thiện xảo, nếu các hữu tình có xan tham thì phương tiện cứu vớt, khiến lìa xan tham; các hữu tình ấy, lìa xan tham rồi, dạy cho tu bố thí Ba-la-mật-đa. Các hữu tình ấy, do bố thí nên được tài lộc lớn, phú quý tự tại. Lại từ đó, phương tiện cứu vớt, dạy tu tịnh giới Ba-la-mật-đa, vì do tịnh giới, các hữu tình ấy được sanh vào đường thiện tôn quý tự tại.

Lại từ đó, phương tiện cứu vớt, dạy tu an nhẫn Ba-la-mật-đa; các hữu tình ấy vì do an nhẫn nên có thể mau đạt được Vô sanh pháp nhẫn. Lại từ đó, phương tiện cứu vớt, dạy tu tinh tấn Ba-la-mật-đa; các hữu tình ấy, vì do tinh tấn nên đối với các thiện pháp không còn thối chuyển cho đến quả vị giác ngộ cao tột. Lại từ đó, phương tiện cứu vớt, dạy tu tịnh lự Ba-la-mật-đa; các hữu tình ấy, vì do tịnh lự nên được sanh vào phạm thế, an trụ tự tại trong sơ thiên; từ sơ thiên, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ đệ nhị thiên; từ đệ nhị thiên, phương tiện cứu vớt, khiến an trụ đệ tam thiên; từ đệ tam thiên, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ đệ tứ thiên; từ đệ tứ thiên, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ định Không vô biên xứ; từ định Không vô biên xứ, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ định Thức vô biên xứ; từ định Thức vô biên xứ, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ định Vô sở hữu xứ; từ định Vô sở hữu xứ, phương tiện cứu vớt, lại khiến an trụ định Phi tướng phi tướng xứ. Lại từ đó, phương tiện cứu vớt, khiến an trụ ba thừa, hoặc khiến an trụ bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc khiến an trụ pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện; hoặc khiến an trụ tám giải thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ; hoặc khiến an trụ pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa; hoặc khiến an trụ Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo; hoặc khiến an trụ bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa; hoặc khiến an trụ pháp không nội, pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đôi khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; hoặc khiến an trụ chơn như, pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư vọng, tánh chẳng đôi khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì; hoặc khiến an trụ bậc Cực hỷ, bậc Ly cầu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; hoặc khiến an trụ năm loại mắt, sáu phép thần thông; hoặc khiến an trụ mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; hoặc khiến an trụ pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; hoặc khiến an trụ trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng.

Đại Bồ-tát ấy tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện thiện xảo, nếu các hữu tình đấm trước bố thí hữu vi và quả, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước tịnh giới hữu vi và quả, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước an nhẫn hữu vi và quả, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước tinh tấn hữu vi và quả, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước tám giải thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước bốn Thánh đế hữu vi không đẳng quán, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước mười địa Bồ-tát hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước năm loại mắt, sáu phép thần thông hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn. Nếu các hữu tình đấm trước trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí

nhất thiết tướng hữu vi, thì dùng các phương tiện an ủi cứu vớt, khiến an trụ cảnh giới Vô dư Niết-bàn.

Đại Bồ-tát ấy tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện thiện xảo, thành tựu pháp chơn vô lậu, vô sắc, vô kiến, vô đối, an trụ trong đó. Nếu các hữu tình đáng đắc quả Dự lưu thì phương tiện cứu vớt, khiến an trụ quả Dự lưu. Nếu các hữu tình đáng đắc quả Nhất lai thì phương tiện cứu vớt, khiến an trụ quả Nhất lai. Nếu các hữu tình đáng đắc quả Bất hoàn thì phương tiện cứu vớt, khiến an trụ quả Bất hoàn. Nếu các hữu tình đáng đắc quả A-la-hán thì phương tiện cứu vớt, khiến an trụ quả A-la-hán. Nếu các hữu tình đáng đắc quả vị Độc giác thì phương tiện cứu vớt, khiến an trụ quả vị Độc giác. Nếu các hữu tình đáng đắc quả vị giác ngộ cao tột thì phương tiện cứu vớt, vì họ nói các đạo đại Bồ-đề, chỉ rõ, khuyên bảo, chỉ dẫn, khen ngợi, khích lệ, chúc mừng, khiến an trụ quả vị giác ngộ cao tột.

Này Thiện Hiện! Như thế, các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa quán sát hai pháp không là rốt ráo, không biên giới, an trụ trong hai pháp không là rốt ráo và không biên giới, tuy biết các pháp như mộng, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, đều lấy vô tánh làm tự tánh, tự tướng đều không, nhưng có thể an lập là thiện, là phi thiện, là hữu lậu, là vô lậu, là thế gian, là xuất thế gian, là hữu vi, là vô vi, là quả Dự lưu, là năng chứng quả Dự lưu, là quả Nhất lai, là năng chứng quả Nhất lai, là quả Bất hoàn, là năng chứng quả Bất hoàn, là quả A-la-hán, là năng chứng quả A-la-hán, là quả vị Độc giác, là năng chứng quả vị Độc giác, là quả vị giác ngộ cao tột của chư Phật, là năng chứng quả vị giác ngộ cao tột của chư Phật, đều không tạp loạn.

Lúc bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát rất là hy hữu, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, quán sát hai pháp là không rốt ráo, không biên giới, an trụ trong hai pháp là không rốt ráo, không biên giới, tuy biết các pháp như mộng, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như trò huyễn, như ảo thành, như việc biến hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, đều lấy vô tánh làm tự tánh, tự tướng đều không, nhưng có thể an lập là thiện, là phi thiện, là hữu lậu, là vô lậu, là thế gian, là xuất thế gian, là hữu vi, là vô vi v.v... đều không tạp loạn.

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như ông đã nói. Các Đại Bồ-tát thật là hy hữu, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, tuy

biết các pháp đều là tánh không, rốt ráo, không biên giới nhưng có thể an lập thiện, phi thiện v.v... chẳng tạp loạn.

Này Thiện Hiện! Các ông, nếu biết các Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, có pháp rất là hy hữu; Thanh văn, Độc giác đều chẳng có, chẳng có thể suy lường được. Tất cả Thanh văn, Độc giác các ông đối với biện tài của các Đại Bồ-tát còn chẳng có thể trả lời, huống là hữu tình khác mà có thể đáp được.

Quyển Thứ 379

HẾT